

4. Moldova: Security Sector Governance and Reform. European Union External Action. URL: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/moldova_ssr_final.pdf

5. Moldova Weighs Mobility and Firepower in Military Overhaul. *Balkaninsight*. 13.07.2022. URL: <https://balkaninsight.com/2022/07/13/moldova-weighs-mobility-and-firepower-in-military-overhaul/>

6. Republic of Moldova. *NATO*. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/nato_countries_138832.htm

Михайлюк Валентина

Національний університет біоресурсів і природокористування України

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ ЛАТВІЇ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Ключові слова: *Збройні сили Латвії, російська агресія, НАТО.*

Keywords: *Armed forces of Latvia, russian aggression, NATO.*

Наявне середовище міжнародної безпеки характеризується взаємозалежністю країн, важкопрогнозованими змінами середовища та різним характером викликів безпеці. Виклики безпеці виникають як від держав, так і від недержавних організацій, які використовують елементи звичайних і асиметричних бойових дій. Загалом все чіткіше починає вимальовуватися формування багатопольного світу, що рано чи пізно може призвести до змін наявного міжнародного порядку.

Латвія разом із союзниками по НАТО та ЄС зіткнулася з потрясінням європейського середовища безпеки, спричиненим агресією Росії в Україні. Змінюючи міжнародно визнані кордони та не дотримуючись прийнятих міжнародних зобов'язань, Росія підриває наявний міжнародний порядок.

Латвія, як країна регіону Балтійського моря, найбільше зазнає впливу того, що відбувається в цьому регіоні. Всупереч задекларованим цінностям і зобов'язанням, викладеним у базових документах відносин НАТО–Росія, останніми роками Росія цілеспрямовано розвивала свою військову інфраструктуру і демонструвала військову міць безпосередньо на кордоні Латвії. Росія прагне збільшити свою військову присутність у Білорусі, і це посилює можливості Росії діяти на східному кордоні НАТО. Тому Латвія почала зміцнювати свої війська.

Військовий потенціал Латвії спирається на Національні збройні сили та їх здатність гарантувати незалежність, територіальну цілісність і суверенітет країни з використанням військових засобів у разі збройного конфлікту. Пріоритетними завданнями Національних збройних сил наразі є забезпечення спроможностей сил спеціального призначення, військової інженерії, протиповітряної оборони, розвідки, управління, механізації, непрямой вогневої підтримки та інших можливостей. Середньостроковий і довгостроковий розвиток спроможності описаний у Плані розвитку Національних збройних сил.

Концепція оборони Латвії базується на мобільних професійних силах швидко реагування та резервному сегменті, який можна відносно швидко залучити для мобілізації, якщо виникне потреба. Національні збройні сили складаються з Сухопутних військ, Військово-морських сил, Повітряних сил і Національної гвар-

дії. Їх головними завданнями є охорона території держави, участь у міжнародних військових операціях та запобігання загрозам національній безпеці [2].

Після вступу до Організації Північноатлантичного договору (НАТО) Латвія взяла на себе зобов'язання зміцнювати спільну оборону в межах своїх можливостей. Також основа системи оборони Латвії перейшла з повної територіальної оборони на колективну. Латвія отримала невеликі, але високопрофесійні військові підрозділи, які були повністю інтегровані в структуру НАТО.

Військовий складник комплексної системи оборони є невід'ємною частиною самої системи, оскільки може забезпечити не лише оборону країни військовими засобами, але й дає можливість людям брати участь у процесах захисту країни. Збільшення загальної чисельності професійних військовослужбовців та військовослужбовців Національної гвардії є одним із першочергових завдань, які необхідно виконувати вже зараз. Так само слід передбачити інші механізми для залучення громадян Латвії до процесів національної оборони.

До того ж Латвія повинна розробити стратегію впровадження концепцій всебічної національної оборони та державності у вищій освіті так, щоб захоплювати та мотивувати студентів вивчати всеосяжну національну оборону та брати участь у ній. Уряд повинен регулярно замовляти дослідницькі проекти для створення сталого дослідницького співтовариства. Дослідження на різні теми від соціальних наук до науки та техніки мають перетворитися на національну оборонну інноваційну платформу.

Ефективну підготовку майбутніх воєначальників та сильне лідерство військових офіцерів забезпечує спеціальний коледж, створений Міністерством оборони. Військова школа полковника Оскара Калпакса – це професійно-технічна школа, де студенти можуть вивчати загальноосвітні предмети і засвоювати навички та цінності, які дають змогу їм розвивати свій інтелект і стати лідерами, які володіють високим почуттям відповідальності та мають необхідний рівень фізичної підготовки, щоб витримувати важкі фізичні й розумові випробування [3].

Інтенсивність військових навчань у Латвії зросла після російської агресії проти України в 2014 р. та розгортання додаткових сил союзників у Латвії. Отже, Міністерство оборони (МО) систематично розвиває та розширює свою навчальну інфраструктуру по всій Латвії, щоб допомогти Національним збройним силам (NAF) і військам союзників покращити їх різноманітні навички.

Згідно з визначенням Міністерства оборони, одним із пріоритетів національної оборони Латвії є підтримка бойової групи посиленої передової присутності (eFP) НАТО в Латвії. Це досягається завдяки ефективній системі підтримки приймаючої країни та зобов'язанням Латвії перед іншими членами Альянсу. Щоб задовольнити потреби у навчанні зростаючих сил, які складатимуться з додаткових військ союзників, розгорнутих у Балтії відповідно до рішень Мадридського саміту та сильних амбіцій щодо найму особового складу NAF у секторі оборони, Латвії потрібно розробити новий навчальний центр. До того ж кілька членів Альянсу пообіцяли свою відданість безпеці Латвії після неспровокованої агресії Росії проти України 24 лютого та надання додаткових військ і військового обладнання, що посилює вимоги до наявної військової інфраструктури. США, Канада, Данія та Іспанія вже розгорнули додаткові війська до Латвії. Підрозділи, які при-

були, інтегровані в щоденні навчання ВВС і бойової групи eFP НАТО в Латвії, щоб підвищити їх можливості [3].

5 липня 2022 р. міністр оборони Латвії Артис Пабрікс оголосив у Twitter, що країна Балтії запровадить програму відновлення обов'язкової військової служби. Із 2007 р. латвійські Збройні сили склалися з кадрових солдатів і добровольців, які служили неповний робочий день, а також обмеженої кількості військ НАТО [1].

Таке рішення застосовуватиметься протягом п'яти років, починаючи з 1 січня 2023 р., і стосуватиметься чоловіків віком від 18 до 27 років, які пройдуть 11 місяців військової служби. Міністерство має намір використовувати наявні бази даних для процесу призову, хоча критерії відбору потенційних призовників ще не повністю визначені. Службовий обов'язок буде складатися з чотирьох варіантів, із яких призовники зможуть вибрати: загальна військова служба, служба в Національній гвардії протягом 20 днів на рік протягом п'яти років, підготовка командира та альтернативна служба в установах Міністерства внутрішніх справ, охорони здоров'я та соціального забезпечення.

Міністерство оборони має на меті збільшити в рамках п'ятирічної програми чисельність штатних військових з нинішніх 7 500 солдатів дійсної служби до приблизно 50 000 одиниць, включаючи діючі частини (14 000), підрозділи Національної гвардії (16 000) і резерв солдатів (20 тис.) [1].

Отже, Латвія реформує та актуалізує свої Національні збройні сили відповідно до змін у міжнародному безпековому середовищі. Вона проводить ряд заходів задля покращення своєї військової спроможності, а саме збільшує кількість Збройних сил, оновлює своє законодавство та оборонні стратегії, проводить навчання військовослужбовців та розширює військову інфраструктуру.

Джерела та література

1. Ministry of Defence Republic of Latvia. Ministry Of Defence Begins to Work on Gradual Introduction of State Defence Service. *Press Division*. 11.07.2022. URL: <https://www.the-defensepost.com/2022/07/06/latvia-reinstate-compulsory-military-service/>

2. Military capabilities. *Ministry of Defence Republic of Latvia*. URL: <https://www.mod.gov.lv/en/nozares-politika/comprehensive-defence/military-capabilities>

3. Development and Operational Armed Forces. *National Armed Forces of Latvia*. URL: <https://www.mil.lv/en>